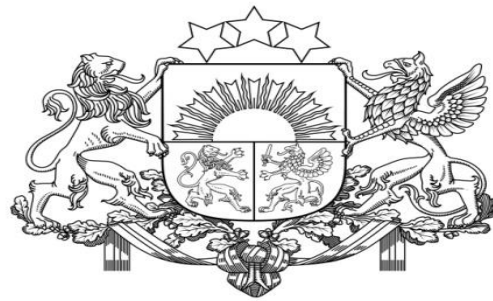
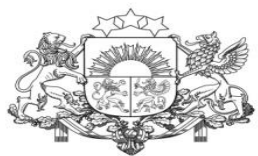

Veselības ministrija

**Aktualitātes tabakas kontroles politikas jomā:
Pasaules Veselības organizācijas Vispārējās
konvencijas par tabakas uzraudzību ieviešanas
progress**

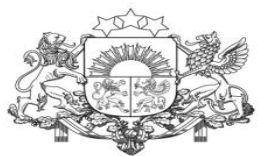
25.11.2021

Veselības ministrija

PVO Vispārējā konvencija par tabakas uzraudzību ieviešanu un Protokols par Tabakas izstrādājumu nelikumīgas tirdzniecības ierobežošanu

- Pasaules Veselības asambleja 2003. gada 21. maijā vienprātīgi pieņēma PVO Vispārējo konvenciju par tabakas uzraudzību, kas stājās spēkā 2005. gada 27. februārī;
- Šobrīd PVO Vispārējai konvencijai par tabakas uzraudzību ir pievienojušās **182 puses (valstis), kas aptver vairāk kā 90% no pasaules populācijas**
- Lai ierobežot visus tabakas izstrādājumu nelikumīgas tirdzniecības veidus saskaņā ar PVO Vispārējās konvencijas par tabakas uzraudzību 15. panta noteikumiem, 2012.gada 12.novembrī PVO Konvencijas 5. Pušu sesijā tika pieņemts Protokols par Tabakas izstrādājumu nelikumīgas tirdzniecības ierobežošanu.
- Kopumā Protokolam pievienojušās **64 Puses (valstis).**

Veselības ministrija

PVO Vispārējā konvencija par tabakas uzraudzību ieviešanu un Protokols par Tabakas izstrādājumu nelikumīgas tirdzniecības ierobežošanu

- **No 2021.gada 8. – 13. novembrim**
norisinājās PVO Vispārējās konvencijas par
tabakas uzraudzību jau 9. Pušu konference
(COP9).
- **No 2021.gada 15. -18.novembrim**
norisinājās 2. Pušu sanāksmes sesija par
Protokola par Tabakas izstrādājumu
nelikumīgas tirdzniecības ierobežošanu
ieviešanas progresu (MOP2).

COP 9

Geneva, Switzerland

Tobacco control during a global health emergency
8-13 November 2021

MOP 2

Geneva, Switzerland

Implementation of the Protocol to
Eliminate Illicit Trade in Tobacco Products

Veselības ministrija

PVO Vispārējās konvencijas par tabakas uzraudzību

9. Pušu konference – diskutētie dokumenti un pieņemtie lēmumi

- 1. Ziņojums par PVO Vispārējās konvencijas par tabaku uzraudzību ieviešanu**
- 2. Konvencijas ietvaros veidotie tehniskie ziņojumi par atsevišķu pantu ieviešanu**
 - PVO Vispārējās konvencijas par tabakas uzraudzību 9. un 10.panta ieviešanas progress (tabakas izstrādājumu satura regulēšana un tabakas izstrādājumu satura atklāšanas regulēšana).
 - Jaunieviesti tabakas izstrādājumi
- 3. PVO Konvencijas ieviešanas progresa ziņošanas mehānismi un starptautiskā sadarbība**
- 4. Budžeta un institucionālie jautājumi**
 - Atskaite par 2018.-2020.gada budžeta un darba plāna ieviešanu;
 - 2022.-2023.gada darba plāna un budžeta projekta apspriešana un pieņemšana;
 - PVO Konvencijas Sekretariāta papildus finansējuma piesaistes stratēģija - Brīvprātīgs investīciju fonds.
- 5. Deklarācijas pieņemšana par PVO Vispārējās konvencijas par tabakas uzraudzību ieviešanu saistībā ar atveseļošanos no COVID-19 pandēmijas (Irānas deklarācija)**

Veselības ministrija

CONFERENCE OF THE PARTIES TO THE
WHO FRAMEWORK CONVENTION ON TOBACCO CONTROL
Ninth session
Geneva, Switzerland, 8–13 November 2021
Provisional agenda item 3

FCTC/COP/9/5
16 June 2021

Global progress in implementation of the WHO FCTC

Report by the Convention Secretariat

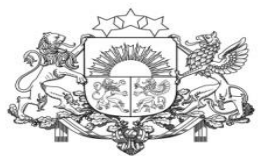
Ziņojums par PVO Vispārējās konvencijas par tabaku uzraudzību ieviešanu

- Ziņojums par PVO Vispārējās konvencijas par tabaku uzraudzību ieviešanu, vērtējot katra Konvencijas panta ieviešanu 2018.-2020.gadā
- Pieejams -

[https://untobaccocontrol.org/downloads/cop9/main-documents/FCTC COP 9 5 EN.pdf](https://untobaccocontrol.org/downloads/cop9/main-documents/FCTC_COP_9_5_EN.pdf)

<https://fctc.who.int/who-fctc/reporting>

<https://untobaccocontrol.org/impldb/>

Veselības ministrija

Ziņojums par PVO Vispārējās konvencijas par tabaku uzraudzību ieviešanu

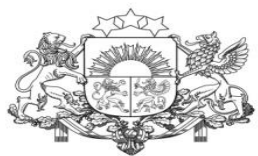
- Kopumā, salīdzinot ar 2018.gadu, PVO Konvencijas ieviešanas vidējais rādītājs Pušu (valstu) starpā ir uzlabojies.
- Ir pieaudzis to Pušu skaits, kurām ir izstrādātas un pieņemtas **visaptverošas un starpsektorālas nacionālas stratēģijas tabakas kontroles jomā - 71% no visām Pusēm.**
- **Tika 32 % no visām Pusēm ir ieviesušas pilnīgu smēķēšanas aizliegumu visās publiskās telpās un-iekštelpās, darba vietās un sabiedriskā transportā, savukārt 26% ir ieviesti lielākā daļa no minētājiem smēķēšanas ierobežojumiem.**
- Lai arī pēdējos gados ir uzlabojies progress, **tikai 50%** no visām Pusēm regulē un pārbauda tabakas izstrādājumu sastāvu un mēra emisijas līmeņus tabakas izstrādājumiem.
- Arvien vairāk Puses ir ieviesušas aizliegumus raksturīgajam aromātam un piedevām tabakas izstrādājumos.

Veselības ministrija

Ziņojums par PVO Vispārējās konvencijas par tabaku uzraudzību ieviešanu

- **2/3** Pušu pieprasa tabakas ražotājiem informāciju **par tabakas izstrādājumu sastāvu**, bet **61%** Pušu pieprasa informāciju **par emisijas līmeņiem tabakas izstrādājumos**.
- **2/3** Pusēs uz tabakas izstrādājumu iepakojumiem ir izvietoti veselības brīdinājumi, kas nosedz vairāk kā 50% no iepakojuma.
- Pieaug to Pušu skaits, kas ir ieviesušas standartizēto iepakojuma prasības tabakas izstrādājumiem.
- **Deviņas no desmit Pusēm** ir ieviesušas izglītojošus pasākumus un sabiedrības informēšanas programmas par tabakas izstrādājumu negatīvo ietekmi uz veselību.
- **Tikai 8% no** visām Pusēm ir ieviests **visaptverošs tabakas izstrādājumu reklāmas, mārketinga un sponsorēšanas aizliegums**, tomēr joprojām nepietiekoši tiek ieviesti tabakas izstrādājumu reklāmas, mārketinga aizliegumu arī internetā.
- Pozitīvi vērtējams, ka arvien vairāk Puses reklāmas, sponsorēšanas un mārketinga ierobežojumus/ aizliegumus attiecina arī uz jaunieviestajiem tabakas un jaunajiem nikotīnu saturošiem produktiem.

Veselības ministrija

Ziņojums par PVO Vispārējās konvencijas par tabaku uzraudzību ieviešanu

- Pieaudzis to Pušu skaits, kuru valstīs ir izstrādātas nacionāla līmeņa vadlīnijas ārstniecības personām smēķēšanas atmešanai, **tomēr tikai 56%** Puses ziņo, ka tabakas atkarības ārstēšana tiek iekļauta ārstniecības personu un sabiedrības veselības speciālistu obligātajās izglītības programmās.
- **Tabakas izstrādājumu nelegālā tirgus apkarošanas pasākumu ieviešana ir uzlabojusies**, jo ir sasniegts redzams progress, lai ieviestu un attīstītu tabakas izstrādājumu izsekojamības sistēmas.
- Pusēs turpina pieaugt jaunieviesto tabakas izstrādājumu, citu jauno tabakas izstrādājumu un nikotīna saturošu produktu pieejamība tirgū (ūdenspīpju tabaka – 74%, bezdūmu tabakas izstrādājumi -70%, nikotīnu saturošas elektroniskās cigaretes). Ar vien vairāk Puses (**50%**), salīdzinot ar 2018.gadu, **ir ieviesušas regulējumu minētajiem produktiem**
- Savukārt **35%** Puses ziņo par **nikotīnu nesaturošas elektronisku ierīču** un **34 % karsējamās tabakas produktu pieejamību** savos tirgos, tomēr **tikai 1/3** no Pusēm ir ieviesušas regulējumus minētajiem produktiem.

PVO Vispārējās konvencijas par tabakas uzraudzību 9. un 10.panta ieviešanas progress (tabakas izstrādājumu satura regulēšana un tabakas izstrādājumu satura atklāšanas regulēšana)

- **Ziņojums par notikušo cigarešu ventilācijas ekspertu sanākumi, 2019.gada 18.-19.novembrī** (papīra ventilācija, filtru ventilācija un citas dizaina iezīmes, kas attiecas uz cigarešu ventilāciju un var ietekmēt cigarešu dūmu, darva un nikotīna emisijas, smēķējot produktu)

Pieejams -

<https://untobaccocontrol.org/downloads/cop9/main-documents/FCTC COP 9 7 EN.pdf>

- **Progresā ziņojums par tehniskajām prasībām saistībā ar PVO Konvencijas 9. un 10.panta ieviešanu, regulējot tabakas izstrādājumu saturu un tā atklāšanu, ieskaitot ūdenspīpes, bezdūmu tabakas izstrādājumus un karsējamo tabaku.**

Pieejams -

<https://untobaccocontrol.org/downloads/cop9/main-documents/FCTC COP9 8 EN.pdf>

<https://untobaccocontrol.org/downloads/cop9/main-documents/FCTC COP9 6 EN.pdf>

PVO Vispārējās konvencijas par tabakas uzraudzību 9. un 10.panta ieviešanas progress (tabakas izstrādājumu satura regulēšana un tabakas izstrādājumu satura atklāšanas regulēšana)

- Novērst gan nikotīnu saturošu, gan nesaturošu elektronisko smēķēšanas ierīču lietošanas uzsākšanu/ lietošanu bērnu un pusaudžu vidū;
- Novērst elektronisko smēķēšanas ierīču pieejamību un mārketingu adresētu bērniem un pusaudžiem, nodrošinot atbilstošu kontroli un uzraudzību;
- Aizliegt jebkādas komerciālas mārketinga un reklāmas aktivitātes, tai skaitā sociālos tīklos vai caur organizācijām, kas tiek sponsorētas vai ir saistītas ar tabakas industriju;
- Regulāri monitorēt nikotīnu saturošus, gan nesaturošu elektronisko smēķēšanas ierīču lietošanas izplatību bērnu un pusaudžu vidū, veicot nacionāla līmeņa aptaujas/pētījumus;
- Savukārt PVO sadarbībā ar no tabakas industrijas neatkarīgām laboratorijām un tās tīkliem turpinās testēt un analizēt elektronisko smēķēšanas ierīču izmantojamo šķidrumu, uzsvaru liekot uz minētā šķidruma atkarību veidošanās risku izpēti(nikotīna saturs, emisijas līmenis) un pievilcības veidošanās kritērijiem (aromatizētāji un cukurs), lai pasargātu tieši jaunus cilvēkus no minēto produktu lietošanas.

Veselības ministrija

Visaptverošs ziņojums par jaunieviestiem tabakas izstrādājumiem (karsējamās tabakas produktiem) saistībā ar 8.Pušu sanāksmē pieņemto lēmumu

- Šobrīd pieejamie pētījumi par karsējamās tabakas tvaiku pasīvo ietekmi uz citām personām ir nepietiekami, lai teiktu, ka šo produktu lietošanai ir mazāks pasīvās smēķēšanas risks, kā citiem nikotīnu un tabaku saturošiem produktiem
- Karsējamās tabakas sastāva un tajā esošo toksisko vielu emisiju izpētei joprojām trūkst standartizētu laboratorijas metožu, tāpēc vēl nevar pieņemt pilnvērtīgu salīdzinājumu karsējamai tabakai ar tradicionālo tabaku.
- Neatkarīgi, bet ražotāju finansēti pētījumi norāda, ka lai arī temperatūra, kādā tiek karsēta tabaka nav pietiekoša, lai sāktos degšanas process, tomēr tā ir pietiekoša, lai karsēšanas laikā varētu rasties veselībai kaitīgi savienojumi.

Veselības ministrija

Visaptverošs ziņojums par jaunieviestiem tabakas izstrādājumiem (karsējamās tabakas produktiem) saistībā ar 8.Pušu sanāksmē pieņemto lēmumu

- Nav pietiekoši daudz pierādījumu, ka karsējamās tabakas lietošana laikā persona ir pakļauta mazākam kaitējuma riskam (*reduced harm risk*) vai ka šie produkti būtu mazāk kaitīgi (*reduced risk*).
- Pētījumi, kas līdz šim ir veikti, norāda, ka smēķētājiem, kas pāriet uz karsējamo tabaku, būtiski nesamazinās ar smēķēšanu saistīto hronisko slimību izplatības risks
- Nav pietiekoši daudz pierādījumu, ka karsējamās tabakas lietošana palīdz atmest tradicionālo tabakas izstrādājumu lietošanu vai palīdz atmest smēķēšanu.
- Mazāk kaitīgi un mazāka riska produkti ir galvenās industrijas izmantotās mārketinga stratēģijas, kopā ar personu tieksmi lietot jaunas tehnoloģijas, primāri jaunu cilvēku vidū, ir karsējamās tabakas industrijas galvenie ieroči jaunu lietotāju piesaistē.

Visaptverošs ziņojums par jaunieviestiem tabakas izstrādājumiem (karsējamās tabakas produktiem) saistībā ar 8.Pušu sanāksmē pieņemto lēmumu

- Novērst, lai karsējamās tabakas produktus uzsāktu lietot nesmēķētāji un jaunieši, aizliegt to pārdošanu nepilngadīgajiem;
- Novērst nepatiesu un nepierādītu ziņu izplatīšanu par tabakas karsēšanas ierīcēm – ka tās samazina kaitējumu veselībai, palīdz atmest smēķēšanu, mazāk kaitīgs ir to sastāvs, samazina saslimšanas risku utml.;
- Aizsargāt ar tabakas kontroli saistītos pasākumus no jebkādām komerciālām un tabakas industrijas interesēm ;
- Nodrošināt, ka likumdošanā esošais karsējamās tabakas regulējums un ierobežojumi, aizliegumi tiek attiecināti arī uz pašu karsējamās tabakas ierīci
- Karsējamās tabakas produktiem ir jāpiemēro akcīzes nodoklis;
- Jāattiecina uz karsējamās tabakas produktiem tie paši smēķēšanas ierobežojumi, kas ir attiecināti nacionālā likumdošanā uz citiem produktiem.

Veselības ministrija

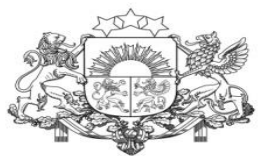
Visaptverošs ziņojums par jaunieviestiem tabakas izstrādājumiem (karsējamās tabakas produktiem) saistībā ar 8.Pušu sanāksmē pieņemto lēmumu

- Veselības brīdinājumu izvietošana un standartizētā iepakojuma prasību ieviešana ne tikai karsējamai tabakai (heet sticks), bet arī karsēšanas ierīcēm.
- Reklāmas, mārketinga un sponsorēšanas aizliegumu attiecināšana ne tikai uz karsējamo tabaku, bet arī uz karsēšanas ierīcēm.
- Nodrošināt efektīvu un pieejamu smēķēšanas atmešanas pakalpojumu un no tabakas atkarīgu personu ārstēšanu, uzsverot, ka karsējamās tabakas ierīces nevar tik uzskatītas par smēķēšanas atmešanas līdzekli.

Pieejams :

[https://untobaccocontrol.org/downloads/cop9/main-documents/FCTC COP9 9 EN.pdf](https://untobaccocontrol.org/downloads/cop9/main-documents/FCTC_COP9_9_EN.pdf)

[https://untobaccocontrol.org/downloads/cop9/main-documents/FCTC COP9 10 EN.pdf](https://untobaccocontrol.org/downloads/cop9/main-documents/FCTC_COP9_10_EN.pdf)

Veselības ministrija

Don't fall for the tobacco industry's tricks.
Switching is not quitting.

#CommitToQuit

World Health
Organization

Don't fool yourself.

Veselības ministrija

Budžeta saistītie jautājumi - PVO Konvencijas Sekretariāta papildus finansējuma piesaistes stratēģija - Brīvprātīgs investīciju fonds.

- Brīvprātīgais investīciju fonds tiek izveidots, lai atbalstītu PVO Konvencijas ieviešanu Pušu valstīs.
- Investīciju fonds būs kā papildus finansējuma avots PVO Konvencijas sekretariātam, tas neaizvieto šobrīd noteiktos ikgadējos maksājumus Pusēm.
- Izveidoto investīciju fondu administrēs Pasaules Banka, un tajā iemaksas varēs veikt dažādi investori un puses, arī privātie investori, nepieļaujot, ka fondā finansējums tiktu iemaksāt no tabakas vai saistītas industrijas puses vai personām, kas ir saistītas ar industriju.
- Vienlaikus paredzēts, ka, finansējot no investīciju fonda aktivitātes un pasākumus, tai skaitā valstīs, tiks nodrošināts, lai šis finansējums arī tieši un netieši nenonāk pie industrijas

<https://untobaccocontrol.org/downloads/cop9/decisions/FCTC COP9 13 EN.pdf>

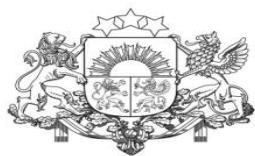
Veselības ministrija

Irānas deklarācijas - PVO Vispārējās konvencijas par tabakas uzraudzību ieviešanu saistībā ar atveseļošanos no COVID-19 pandēmijas

- Deklarācijas mērķis atgādināt visām Pusēm, kas ir pievienojušās PVO Konvencijai par nepieciešamību turpināt ieviest Konvencijas principus par spīti šobrīd pasaulē valdošajiem sabiedrības veselības apdraudējumiem saistībā ar COVID-19 pandēmiju un no tā izrietošajām sekām.
- Aicina Puses pieņemt atbilstošus lēmumus/ rīcības, lai novērstu tabakas industrijas iejaukšanos un iesaisti ar COVID-19 pandēmiju saistību sabiedrības veselības politiku un aktivitāšu īstenošanā
- Aicina iekļaut tabakas kontroles politiku un PVO Konvencijas ieviešanu kā daļu no nacionālās atveseļošanās stratēģijas pēc COVID-19 pandēmijas, kā arī iekļaut nacionālos attīstības plānos minētās komponentes.
- Aicina atbalstīt veselības aprūpes sistēmu adaptāciju un alternatīvas pakalpojumu sniegšanas metodes, kā piemēram e-veselība un telemedicīnas konsultācijas, lai nodrošinātu smēķēšanas atmešanas palīdzības iespējas no tabakas atkarīgām personām.

Pieejams -

<https://untobaccocontrol.org/downloads/cop9/decisions/FCTC COP9 10 EN.pdf>

Veselības ministrija

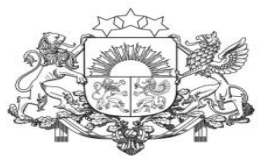
COP9 mājaslapa –

<https://fctc.who.int/who-fctc/governance/conference-of-the-parties/ninth-session-of-the-conference-of-the-parties>

MOP2 mājaslapa -

<https://fctc.who.int/protocol/governance/meeting-of-the-parties/second-session-of-the-meeting-of-the-parties>

Veselības ministrija

Paldies!

Sanita Lazdiņa

Veselības ministrijas

Sabiedrības veselības departamenta

Veselības veicināšanas un atkarību profilakses nodaļas

Vecākā eksperte

+371 60005266

sanita.lazdina@vm.gov.lv